

„Jei priešo nėra viduje, jokie išorės priešai nebaisūs.“

— Vinstonas Čerčilis

Prologas

1984 m. rugpjūčio 21d.

Penšou kaimas, Daramo grafystė

Tą dieną oras buvo pritvinkęs pykčio.

Kybojo virš Penšou kaimo it švininis debesis, nuodingas baimės ir įtūžio, vilties ir nevilties telkinys. Praėjo keli mėnesiai nuo to laiko, kai akmens anglių kasyklos šachtininkai pasiryžo ilgam streikui. Kalnakasių žmonos suorganizavo nemokamų kavinių, susibūrusi bendruomenė statė piketo užtvaras. Visoje šalyje profsajungų nariai, vadovaujami Arturo Skargilio, telkė liaudį, ir Britanijos anglių pramonės veikla staiga sustojo — prasidėjo šalyje neregėto masto streikas.

Tačiau pavasarį pakeitė ilga karšta vasara, visiems kriko nervai ir su kiekviena diena garavo ryžtas. Sueižėjo profsajungos narių vienybė, dalis žmonių grįžo į darbą, o kiti stebėjo žinias savo svetainėse per griozdiškus televizorius, tikėdamiesi išgirsti, kad mūšis laimėtas. Bet taip ir neišgirdo karalienės kreipimosi per radiją, nė išsigandusio ministro pirmininko atsiprašymo kalbos.

O, ne.

Kaip ir angliakasiai, Margareta Tečer nusiteikė laukti. Nors ji buvo daržovių pardavėjo duktė, nieko bendro neturėjo su darbininkų klase, kuriai kadaise priklausė. Protestuotojus, žmones, kūrčius šalį, kuriai vadovavo, ji dabar vadino „vidiniu priešu“.

Kai streikuotojų širdis kaustė nerimas, pasirodė autobusas.

Ilgas, mėlynai dažytas, valdžios pasiūstas autobusas, skir-

tas vežti užsispyrusius kalnakasius į darbą, papildomos premijos pažadėtos tiems, kurie išduos savo bičiulius ir lips vidun. Tris dienas tuščias autobusas, vairuojamas slidininko kaukę dėvinčio vyriškio, sukinėjosi gatvėmis, tris dienas jį nuo „Kasyklos klubo“ laiptų stebėjo Alanas Vatsonas.

Bjaurybė, — galvojo jis.

Gera, kad niekšas su kauke, dangsto bailio veidą.

— Labas rytas, Alai.

Alanas nesivargino atsisukti, tik neaiškiai kažką sumurmėjo, kai šalia atsistojo ir į aptrupėjusį raudonų plytų mūrą atsirėmė žentas.

— Autobusas jau pravažiavo?

— Ne, — burbtelėjo vyras.

Mintyse su savimi pasiderėjęs, įkišo ranką į užpakalinę kišenę cigarečių pakelio. Kai tokie reikalai, tenka taupyti, bet juk nereikia tikėtis, kad vyras išgyvens be būtiniausių dalykų. Dar kiek pasimuistęs, Alanas pasiūlė pasivaišinti Maiklui. Šis stvėrė cigaretę pusbalsiu dėkodamas.

— Jie čia tuščiai gaišta laiką, — pareiškė Maiklas, kai abu ėmė veikti nikotinas. — Niekas iš Penšou nelips į tą autobusą.

Alanas nieko neatsakė, tik godžiai užsitraukė cigaretės, dirselėjęs į draugus ir kaimynus, kurie stoviniavo ant šaligatvio netoliese su transparantais po pažastimis.

Mes vieningi!

Anglys, o ne bedarbio pašalpa!

Jis žinojo, kad nemažai vyrų susirinko už pusės mylios prie kasyklos vartų, piketuotojai savo kūnais užtvėrė kelią, kad nepaklusnūs profsajungos nariai nepatektų į kasyklos teritoriją. Nuo tikėjimo ir solidarumo labai daug kas priklausau.

Be to streikas subliūkštų.

— Girdėjau, Izingtonė vakar vienas važiavo autobusu, — tęsė Maikas, ir Alanas griežtai į jį pasižiūrėjo.

— Tyliau, po velnių, — suniurzgė šis.

Aišku, jis irgi jau buvo girdėjęs. Vienas vyras iš Izingtono anglių kasyklos įsėdo į autobusą ir tapo pirmuoju rajone, atsiškyrusiu nuo profsajungos. Jeigu jie nesiels atsargiai, tas vyras nebus pirmas ir paskutinis. Izingtonė žmonės vis labiau nekantrauja, padėtį sunkina ir gausios policijos pajėgos gatvėse, todėl išvakarėse Penšou buvo sušauktas skubus pasitarimas, ką daryti toliau.

Daug postringauta, garsiai ir šauniai kalbėta, bet naujų idėjų niekas nepasiūlė. Kalnakasiai dabar tik vylėsi, kad jiems streikuojant šalyje galiausiai pristigs kuro. Kai gyventojai ir verslai neturės kuo kūrenti, vyriausybė bus priversta pakeisti kursą, teks pasistengti ne sunaikinti, o išsaugoti pramonės šaką, kuri maitina ir rengia bendruomenes.

Alanas stiprindamasis dar kartą užsitraukė dūmo.

Tokie vyrai kaip jis tampa nebereikalingi, mąstė Alanas. Dalis vadinamųjų masių, prakeiktas *proletariatas*, kurio didžiausias nusikaltimas — bandyti išsaugoti vienintelės, kurią išmano, profesijos orumą. Jis kulnu sutrynė nuorūką ir pasisuko į greta stovintį jaunuolį.

Maiką Emersoną jis laikė plevėsa: jei ko ėmėsi, viską stengėsi padaryti kuo greičiau ir lengviau, o ne kuo geriau. Bare visada jo kakarynė garsiausia, negana to, baisiausias pataikūnas. Prieš mėnesį per paskubomis surengtą ceremoniją Maikas vedė jo dukterį Selę. Alano nuomone, žentas gerokai per ilgai kenedavo plunksnas priešais vonios veidrodį ir pernelyg menkai rūpinosi žmona, ir apskritai buvo saldžialiežuvis pliuškis, nesunkiai įveikiantis kelias pintas alaus.

— Štai ir jis, — sumurmėjo Alanas, linktelėdamas į autobusą, įsukantį kaiman su visa policijos palyda.

Saulė tą rytą kabėjo aukštai, spinduliai blizgino langus, tad beveik nebuvo matyti, kas viduje, bet kai autobusas, apsuptas keturių policijos automobilių, prariedėjo pro šalį, minia vienbalsiai riktelėjo.

Ne!

Negaliu patikėti! — pasipiktinę sumurmėjo.

Ten, autobuse, sėdėjo vienišas keleivis.

Pasigirdo pikti riksmi, ir minia puolė į priekį, negalvodama apie lazdomis ir skydais apsiginklavusius policininkus. Iš namų pasipylė dar daugiau vyrų, jie prisijungė prie buvusių gatvėje, neįstengdami pakęsti tokios išdavystės. Riksmų įkandin pasigirdo dejonės ir šūksniai, susidūrus su buka įstatymų jėga, paskui pasigirdo metalo džeržgesys — ant šono virto automobiliai.

Alanas viską stebėjo sunkia širdimi, išdidžiu darbo žmogaus veidu nekliudomos tekėjo ašaros.

1 skyrius

2019 m. birželio 8 d., penktadienis

Po trisdešimt penkerių metų

Džoanos Vatson naktiniai buvo permirkę prakaitu.

Aštuoniasdešimtmetė moteris vilkėjo drabužį nuo kaklo iki kulkšnių, ir šis buvo prilipęs prie jos apvalaino kūno. Džoana rankomis patampė medvilninį audinį, bet tai nepadėjo; oras miegamajame buvo tirštas ir karštas kaip vasarą dykumoje, nors Anglijos šiaurėje ką tik prasidėjo birželis.

Atsidususi nukėlė pėdas nuo lovos ir susiraukė, kai skausmas nusmelkė klubo sąnarį.

— Alanai? — šūktelėjo ji savo vyrą.

Atsakymo nesulaukė.

Kaip visada.

— Alanai!

Džoana užsikosėjo ir apsiašarojo, graibydama prie lovos šviesos jungiklį. Silpna lemputė nutvieskė kambarį su apsilaupiusiais gėlėtais tapetais ir guobos medienos baldais, kuriuos įstengė įsigyti geresniais laikais, o vėliau neturėjo lėšų pakeisti. Kelis kartus pamirksėjo, kad geriau galėtų matyti valandas laikrodyje su rankenėle.

Po dviejų penkiolika.

O gal po trijų?

Lauke tebebuvo tamsu, pastebėjo.

Vis stipriau kosėdama Džoana susirado šlepetes ir pakilo

nuo lovos. Protestuodamos sucypė spyruoklės. Moteris sugriebė chalata ir nušlepsėjo prie durų ieškoti vandens. Gerklė atrodė kaip išdeginta, o galvą maudė taip smarkiai, kad, rodėsi, visa net traškėjo kaip šakelės pomiškyje.

Kai atidarė vonios duris, pajuto dar didesnę karštį ir mostelėjo ranka, lyg bandydama tą karštį išsklaidyti. Moteris ėmė nerimauti, išgirdusi dar garsesnę traškėjimą, tarsi žiemą židinyje malkos degtų...

Gaisras!

Ji įsitvėrė į turėklus ir pažvelgė apačion.

— Alanai! — sukrankė.

Dusinančioje tamsoje įžiūrėjo pirmuosius liepsnos liežuvių.

Baimė persmelkė kūną, ir moteris sustingo laiptų viršuje. Traškesys virto riaumojimu, kai po svetainės durimis plykstelėjo ugnis ir ėmė virsti juodi dūmai, siauras koridorius siurbė ir kėlė juos laiptine į viršų, kur atsirėmusi į medžiu iškaltą sieną stovėjo Džoana.

Alanas!

Jos vyras pastaruoju metu retai kada pakildavo nuo sofos, juolab tada, kai vakare įsitaisydavo su buteliu. Džoanai staiga prieš akis stojo sutuoktinis, neįstengiantis sugraibyti žiebtuvėlio ir pernelyg girtas, kad jam kas nors rūpėtų. Moteris užsimerkė, skruostu nuriedėjo ašara.

Staiga susizgribusi ji nusvirduliavo į vonią, drebančiomis rankomis pakišo kilpinį rankšluostį po šalto vandens čiaupu. Spintelės veidrodyje pagavo senos moters išsigandusiomis akimis atvaizdą, bet nebuvo laiko spoksoti.

Džoana nuskubėjo į laiptinę ir, prispaudusi rankšluostį prie veido, ėmė leistis laiptais. Kojos atrodė sustingusios, bet ji ragino

save skubėti, o kai pasiekė apatinį laiptą, jau nevaldomai kosėjo nuo tirštų dūmų plyštančiais plaučiais.

Neisiu be Alano.

Drebėdama, iš siaubo smarkiai tvinksinčia širdimi ji įsiveržė į svetainę, į paties pragaro gerklę.

2 skyrius

2019 m. birželio 11 d., pirmadienis

Niukaslas prie Taino

Ryto dangus buvo tobula mėlyna drobė virš saulėgrąžų lauko, ją kirto tik plonas lėktuvo, skrendančio Viduržemio jūros link, pėdsakas. Detektyvas konstebliis Džekas Lauersonas stebėjo skrydį pro miegamojo langą primerkęs akis nuo saulės, spiginančios pro neplautą stiklą. Jis mąstė apie žmones tame metaliniame paukštyje ir spėliojo, apie ką jie dabar galvoja.

Smėlis ir jūra, įdegis ir sangrija.

Būtų nusijuokęs, jeigu prisimintų, kaip reikia juoktis.

Todėl tik ištiesė ranką prie melsvų marškinių, kabančių ant durų, ir lėtais skausmingais judesiais sukišo rankas į rankoves. Toliau kostiumo kelnų eilė, su jomis užtruko ilgiau, nes buvo priverstas pasilenkti. Pasvarstė, gal nuryti dar vieną paracetamolio, bet per pastarąsias kelias dienas pernelyg įjunko į tas baltas tabletytes, tad nenorėjo tapti nuo jų priklausomas. Buvo matęs, kaip žmonėms nutinka.

Džekas atsigręžė į savo atspindį spintos veidrodyje. Į jį žvelgė vidutinio ūgio, liekno sudėjimo vyras šviesiai rudais plaukais ir krauju pasrūvusiomis akimis pajuodusiais paakiais.

Šonkauliai ir juosmuo — išvien violetinės ir geltonos kraujosruvos.

Per kūną it aidas nusirito drebulys, primenantis, kaip jos ten atsirado. Džekas norėjo pabėgti; toli, kur jo niekas nepažino-

tų, kur niekas nerastų. Niekas ten nekalbėtų apie žmogų, kuris kadaise buvo Džekas, neaptarinėtų, ką jis matė ir padarė. Mintis apie pabėgimą gundė, ir jis leido sau pasimėgauti, o paskui vėl sugrįžo į realybę.

Nėra kur bėgti, nėra pakankamai atokios ar tamsios vietos, kad galėtų pasislėpti.

Drebančiais pirštais užsisagstė sagas, po drabužiais paslėpė mėlynės. Tada pridėjo delną prie pakaušio, čiupdamas žaizdą žemiau plaukų linijos. Laimė, kraujuoti nustojo prieš kelias dienas, patinimas atslūgo, vargu ar kas pastebės. Kelnės slėpė dar daugiau kraujosruvų, bet Džekas vėl galėjo paeiti. Jeigu bus atsargus, niekas nepastebės.

Džekas pajudino veido raumenis; bandė nutaisyti normalią, kasdienę išraišką, kokios žmonės tikėtis pamatę, kad kolega grįžo į biurą. Ištiesinęs pečius suprato, kad sugebės atrodyti normaliai, bet nuo pastangų veidas papilkėjo ir suprakaitavo. Žvelgdamas į savo akis matė įsirežusius stresą ir baimę, spėliojo, ar kada pavyks nuo jų išsivaduoti. Pažįstami vyrai ir moterys, žmonės, kuriuos vadino draugais, nėra kvaili. Jie buvo patyrę žmogaus elgsenos stebėtojai, gebantys pažinti požymius, kai kas nors yra ne taip.

Kai kas nors jiems meluoja.

Džeko žvilgsnis nuklydo į komodą, ant kurios viršaus šalia jo išmaniojo, raktų ir piniginių gulėjo nedidelis paprastas telefonas su iš anksto apmokėta sąskaita.

Ir jo ženklelis.

Džekas lėtai prisėdo ant lovos krašto ir suėmė galvą rankomis.

Už trisdešimties mylių į šiaurę, Nortumberlande, aptrupėjusiu vaizdingo Elsdono kaimo šaligatviu ilgomis kojomis lėkė detektyvas vyresnysis inspektorius Maksvelas Finli-Rajenas. Buvo anks-
tus rytas, rūkas iš aplinkinių kalnų rangėsi į tylias slėnio gatveles ir vijosi apie pėdas.

Rajenas giliai įkvėpė ketindamas įveikti paskutinę atkarpą pro laukus į kalniuką. Ši netrukus atves jį iki namo, statydinto abiejų su žmona. Ore kybojo žemiškas rasotų laukinių česnakų kvapas. Abipus vienos juostos keliuko augo aukštos gyvatvorės, teikiančios prieglobstį triušiams. Gyvūnėliai po jomis buvo iš-
rausę urvelius. Vengdamas susidūrimo su mitriais ilgaausiais nebe pirmą kartą galvojo, už ką jam taip pasisekė.

Neilgai trukus ant kalvos pasimatė namas. Rajenas pats iš-
rinko vietą, įsimylėjęs panoraminį vaizdą į slėnį, ir tą sklypą kaip vestuvinę dovaną padovanojo Anai. Prisiminė, kaip pirmą kartą atsivežė ją čia ir paprašė kartu su juo įleisti šaknis, prisiminė kiekvieną abiejų laimingą akimirką. Saugojo jas paslėpęs ypatingame atminties užkaborėlyje, ir šios padėdavo ištverti tamsesnės alinančios kasdienybės valandas. Žmogžudysčių detektyvo dar-
bas buvo labai toli nuo pūkuotų triušiuokų ir kvapą gniaužiančių vaizdų, — tai mirties ir destruktijos sritis, susijusi su blogiausia žmonijos puse, kokią tik galima įsivaizduoti.

Lyg pagavusi Rajeno mintis, iš namo į verandą sodo pusėje, kur galėjo matyti keliu artėjančią vyrą, išėjo Ana. Ji iškėlė garuo-
jantį kavos puodelį ir pamojavo juo ore lyg oro uosto maršalas, rodantis kelią laineriui ant kilimo tako, ir Rajenas plačiai išsišiepęs paspartino tempą.

— Jau maniau, kad reikės siųsti paieškos komandą, — šūk-
telėjo Ana, kai jis pasuko už kampo. — Subėgiojai iki Škotijos?

— Cha cha, — atsakė Rajenas, pasilenkęs pabučiuoti žmonos. — Norėjau išdeginti energijos.

— Galiu sugalvoti kitų būdų, kaip tau padėti, — atsakė ji žybtelėdama akimis.

— O? — Rajenas rekordiniu greičiu atgavo kvapą. — Kokių, pavyzdžiui?

Ji atsirėmė į verandos stalą ir tingiai gurkštelėjo kavos, apsimisdama, kad mąsto.

— Na, pirmiausia sode yra daug piktžolių, — atsakė. — Paskui dar reikia užnešti tą veidrodį į laisvą kambarį...

Nebaigė, nes Rajenas lėtai priėjo prie jos ir atsirėmęs delnais į stalą pasilenkė taip, kad jo lūpos būtų per kelis colius nuo žmonos.

— Dar kas nors? — sukuždėjo.

Ana pakėlė ranką prie jo krūtinės, sugniaužė sudrėkusius marškinėlius ir prisitraukusi pažiūrėjo į sidabriškai mėlynas akis.

— Kad jau užsiminei...

Tęsinys prašapo ryto vėjyje.

Mieste Rajeno seržantas mėgavosi visai kitokia ryto rutina: nebuvo ten nei pasibėgiojimų kaimiška vietoje, nei spontaniškų treniruočių miegamajame, o gaila.

— Nenoriu vilktis languotos suknelės. Aš ne *škotė!*

Išgirdęs maištingą balsą iš viršaus, Frenkas Filipisas užvertė akis ir nutarė įsiberti dar vieną cukraus šaukštelį į rytinę arbatą.

Nujautė, kad jo gali prireikti.

Pasigirdo kojų trepsėjimas laiptais ir po akimirkos į virtuvę įlėkė šviežiausias jų šeimos narys užsispyrusiu veideliu.

— Kodėl į mokyklą turiu rengtis tą kvailą suknelę? — Samanta su panieka parodė į mėlynai ir žaliai languotą suknelę. — Kaip aš bėgiosiu, jeigu tarp kojų painiosis sijonas?

Ne pagal metus brandi dešimtmetė, kurią sutiko priimti į namus ir auginti kaip savo vaiką, tiesmukai žiūrėjo į akis, aki-vaizdžiai laukdama atsakymo.

Filipsas atsikrenkštė.

— Na, ir visi kiti vaikai vilkės tokią pat aprangą... — pamėgino paaiškinti jis.

— Ne! Berniukai mūvės kelnes. Kodėl aš negaliu mūvėti kelnių ar šortų, juk dabar vasara?

Filipsas išsižiojo ir vėl užsičiaupė, nes teisybė buvo jos pusėje.

— Tokia tradicija, — baigė abejodamas ir pasižymėjo mintyse, kad reikės apie tai pasikalbėti su mokytojais.

Jeigu mergaitė nori mūvėti šortus, kodėl šiais laikais ir būdama tokio amžiaus negalėtų?

— Kvaila tradicija, — sumurmėjo Samanta tarsi atspėjusi, ką jis pagalvojo.

— Kvaila ar ne, tokia šios mokyklos uniforma, pamilyte.

Pastaruosius žodžius ištarė Filipso žmona, detektyvė inspektoriė Denisė Makenzi, kurios smagi airiška tartis pasiekė virtuvę dar jai pačiai neįėjus. Ji pasidėjo portfeli ant stalviršio, pakstelėjo vyrui į lūpas ir iš arbatinuko įsipylė arbatos. Pora didžiavosi, kad santykiuose yra lygūs, nors Makenzi rangas policijos hierarchijoje buvo aukštesnis. Filipsas dėl to nė kiek nesikrimto.

— Kai kuriose mokyklose nėra uniformų, — toliau ginčijosi Samanta, nors pati niekada jokios tokios nelankė. Vaikas augo keliaujančiame cirke ir jos lavinimasis vyko netolygiai.

— Na, o šioje mokykloje yra, — patvirtino Makenzi.

Pasistiprindama gurkštelėjo arbatos, uždėjo ranką Samantai ant peties ir švelniai palydėjo prie pusryčių stalo.

— Ko norėsi? Dribsnių ar skrebučio?

— Ar galėčiau gauti sumuštinį su kiauliena? — viltingai paklausė mergaitė.

— Ši mergaitė man patinka! — sukikeno Filipsas. — Taip jau nutiko, kad vieną padariau ir tau.

Jis atvėrė orkaitės dureles, ištraukė pašildytas lėkštes ir padėjo dviem svarbiausioms gyvenimo moterims ant stalo.

— Ačiū, Frenkai!

— Juk negalime tavęs pirmą dieną išleisti alkanos, ar ne?

Filipsas žaismingai timptelėjo Samantą už surištų į uodegą plaukų ir mirktelėjo žmonai.

— O jeigu aš joms nepatiksiu? — paklausė mergaitė, pusę sumuštinio surijusi tokiu greičiu, koku dauguma žmonių tik spėja įkvėpti. — Visos jau tikriausiai turi susiradusios draugų. Su naujomis gali nebenorėti draugauti.

— Kodėl turėtum joms nepatikti, mieloji? — atsakė Makenzi. — Tik būk savimi ir susirasi daugybę draugų.

— O jeigu joms įdomu nesąmonės? Nenoriu visą dieną kalbėti apie berniukus ir makiažą.

Makenzi neištvėrė nenusišypsojusi.

— Na, tai gal tu papasakok joms apie savo žirgą Pegasą? Kada nors galėsi atsivesti draugus ir supažindinti su juo.

Mergaitės veidas nušvito.

— Būtų jėga!

Tada į galvą šovė nauja mintis.

— O jeigu visi vaikai žino, kas nutiko mano mamai ir tėčiui?

— Net jei žino, gali būti, kad nieko nesakys, — bandė ra-

minti Makenzi, o paskui pagalvojo, kokie žiaurūs gali būti mažamečiai.

Samantos tėvus nužudė tas pats asmuo, vieną nusikaltimą nuo kito skyrė aštuoneri metai, ir pastarosiomis dienomis apie tai buvo nemažai kalbama. Kaip nauji globėjai, Denisė su Frenku konsultavosi su socialinėmis tarnybomis ir priėjo išvadą, kad mergaitei geriausia pradėti viską iš naujo ir rasti vietą, kur galėtų prigyti.

— Jeigu kas nors elgsis negražiai, nekreipk dėmesio arba pasakyk mokytojai, — pasiūlė Makenzi.

— Jei reikės, nenusileisk. Ir nepamiršk būti atsargi. — Įsiterpęs Filipsas sulaukė griežto žmonos žvilgsnio. — Norėjau pasakyti...

— O, gali būti ramus, — patikino Samanta ir susikimšo sumuštinio su kiauliena kąsnį. — Aš nepamiršau, kad reikia dairytis.

Žmona triuškinamai pasižiūrėjo į Frenką, ir šis skubiai nurijo gurkšnį statybininkų arbatos*.

— Metas judėti! — linksmi šūktelėjo jis.

— Tuoju nuimsiu tau galvą, Frenkai Filipšai.

* *Builder's tea (angl.)* — stipri, paprastai nebrangi puodelyje užplikoma arbata, geriama iš ryto su trupučiu pieno.

3 skyrius

Žemi Nortumbrijos policijos nuovados kontūrai dunksojo Niu-kaslo prie Taino rytuose, rajone, garsėjančiame sąsajomis su dviem didelėmis žlugusiomis imperijomis — laivų statybos ir romėnų. Vietovės pavadinimas Volsendas kilęs iš pastarosios, nes yra prie Šiaurės jūros, kur baigiasi Adriano siena*. Tai štai, kai atėjo metas valdžiai perkelti savo policijos įstaigas, buvo nutarta, kad romėnus kadaise dominusi vieta tiks ir Kriminalinių tyrimų skyriui.

Gana logiškas sprendimas, kai įvertini specifiką, mąstė Ragenas, žingsniuodamas per žvirgždą prie pagrindinio įėjimo.

— Palauk!

Jis pažino su niekuo nesupainiojamą griausmingą seržanto balsą ir atsigręžęs pamatė artėjančius Filipą su žmona. Iš pažiūros pora atrodė neįprastai. Denisė Makenzi buvo protinga, gabi ketvirtą dešimtį įpusėjusi moteris su kupeta banguojančių raudonų plaukų ir armija gerbėjų. O pasirinko sau į vyrus Frenką Filipą, dešimt metų už save vyresnį, žemą, bokserio sudėjimo vyrą pražilusiais juodais plaukais, kurie su kiekviena diena vis labiau retėjo. Jis didžiavosi nesveika draugyste su angliavandeniais ir karaoke, taip pat aštriu kaip skustuvą žvilgsniu į policijos darbą.

Ir dar Frenkas buvo geriausias draugas, kokį tik galėjai įsivaizduoti.

* Adriano siena — Didžiojoje Britanijoje iš akmens luitų ir velėnos 122–125 m. romėnų įrengtas įtvirtinimas. Sieną driekėsi nuo Šiaurės iki Airijos jūros. (*Čia ir toliau vertėjos pastabos.*)

— Frenkai, Denise, — šypsodamasis pasisveikino Rajenas. — Viskas šiandien sklandžiai?

Pora iškalbingai susižvalgė.

— Ir taip, ir ne, — atsakė Filipsas, kai pasuko prie automatinių durų. — Pakeliui čia sulaukėme mokyklos direktoriaus skambučio. Atrodo, Sema pateikė peticiją, kad mergaitėms leistų vilkėti vasarinius šortus vietoj suknelių. Ją jau pasirašė daugiau kaip pusė mergaičių!

Rajenas dirstelėjo į laikrodį, aštuonios keturiasdešimt penkios, ir suglumęs nusijuokė.

— Pasirodo, negaišta laiko, — pasakė ir stebėdamasis, ir žavėdamasis. — Ko iš tavęs tikisi mokyklos direktorius?

— Įtariu, norėjo, kad sutramdytume pašėlusią mergiotę, — lėtai ištarė Makenzi. — Bet aš pastebėjau, jog tokiu būdu atsiskleidė puikaus lateralinio mąstymo pavyzdys, todėl situaciją reikia vertinti kitaip.

— Ką jau ką, o pasakyti moki, — suburkavo Filipsas.

— Negalvok, kad meilikavimas tau padės, — įspėjo Makenzi, pernelyg stipriai braukdama savo kortele per durų skaitytuvą. — Dar nepamiršau, kokių išminties perlų šį rytą pažėrei Samantai.

Rajenas šyptelėjo.

— Jau mokai vaiką blogų įpročių, Frenkai?

— Aha, tik tu nepradėk, — sumurmėjo bičiulis. — Aš tik rūpinuosi ja, va ir viskas. Nenoriu, kad pasirodytų kaip pastumdėlė.

Rajenas pagalvojo apie ūmią mergytę, kurią pora priėmė į savo šeimą, ir vos nenusikvatojo. Bet tik palietė delnu bičiulio petį.

— Frenkai, nemanau, kad jai kiltų toks pavojus.

Kai praktikantė detektyvė Melanė Jeits įžengė į atvirą Kriminalinių tyrimų skyriaus erdvę, iškart permetė akimis patalpą, nekantriai ieškodama vieno rūpimo veido. Džeko Lauersono niekur nebuvo matyti, bet mergina pastebėjo jo striukę, užmestą ant darbo kėdės. Darbe Džeko nebuvo ketvirtadienį ir penktadienį, skundėsi, kad pilvas sustreikavo... Bent jau taip aiškino tose keliose nerišliose žinutėse, kurias atsiuntė per savaitgalį. Melanė kelias dienas dėl jo nerimavo.

Numetusi rankinę ant stalo Jeits paskubomis nuėjo į koridorių. Rajenas sušaukė visus į pasitarimą devintą, jeigu paskubės, dar spės prieš tai pagauti Džeką.

Surado jį poilsio kambaryje, išispoksojusį į virdulį.

— Džekai!

Kai vaikiną atsisuko, pasirodė jai kaip persekiojamas bėglys. Paskui veidas atsileido.

— Labas, Mel. Keliauji į pasitarimų salę?

Jis apsimetė, kad tikrina laikrodį.

Melanė apstulbusi sumirksėjo. Iš tokio abejingo balso niekas neįtartų, kad jie prieš savaitę mašinoje dalijosi romantiškomis akimirkomis.

— Džekai, — sušnypštė ji, siekdama sugauti jo, pasukusio prie durų, ranką, — kas atsi...

Sugavo švelniai, bet jis krūptelėjo, lyg būtų jam smogusi. Melanė nuleido ranką nustebusi ir sukrėsta.

— Atsiprašau, aš nenorėjau...

— Nieko, — atsakė Džekas, sukdamasis nuo jos, — mums reikia eiti, kad nepavėluotume į susirinkimą.

Melanė nepasijudino.

— Kaip tu jautiesi? — paklausė. — Kodėl nenorėjai, kad padėčiau? Būčiau atnešusi vištienos sultinio.

— Aš vegetaras, negi neprisimeni?

Ji atšlijo dėl tokio atžaraus tono.

— Klausyk, ačiū, kad rūpiniesi, bet, kaip matai, man viskas gerai, — pasakė žiūrėdamas į tašką virš jos galvos. — Tiesą pasakius, šiek tiek atitrūkęs nuo darbo turėjau laiko pagalvoti. Apie mus.

— Mus? — paklausė ji.

— Galbūt praėjusią savaitę per daug paskubėjome, — tarė stengdamasis, kad girdėtųsi nuobodulys. — Esi puiki mergina, bet mano gyvenime šiuo metu nėra vietos santykiams. Jeigu nesusiklostytų, būtų labai nejauku skyriuje, sutinki?

Kai Džekas tarė šiuos žodžius, troško, kad Melanė pasakytų, jog jis klysta. Norėjo, kad ginčytųsi su juo, sakytų, kad yra veidmainys... sakytų bet ką, kad tik nustotų žiūrėti tomis didelemis, viską matančiomis rudomis akimis.

Tačiau Melanė Jeits buvo išdidi moteris.

— Jeigu taip jautiesi, — ištarė tyliai, — nuo šiol gali būti ramus, kad bendrausime tik dalykiškai.

Lauersonas pajuto, kaip sugniaužė skrandį, bet sugebėjo išspausti tuščią šypsenėlę.

— Puiku. Žinotau, kad suprasi. Susitiksime per susirinkimą.

Melanė stebėjo, kaip Džekas išeina, ir bandė susivokti. Kas čia nutiko? Kodėl prieš kelias dienas jis buvo toks šiltas, o dabar elgiasi su ja taip šaltai?

Ką tokio ji padarė?

Ašaros veržėsi lauk, bet ji negalėjo leisti joms pabirti.

4 skyrius

— Oho, reikia botago, kad pro čia praeitum! — delikačiai pastebėjo Filipsas iš konferencijų salės A tarpdurio, pamatęs įstatymo sergėtojų gretas prieš devintos valandos pasitarimą.

— Liko tik stovimos vietos, — pritarė Rajenas, nužvelgęs patalpą.

Dalyvavo daugybė įvairių pareigūnų, pradedant Žmogžudysčių skyriaus detektyvų komanda iš Sunkių nusikaltimų skyriaus, dar Narkotikų, Žvalgybos ir Organizuotų nusikaltimų, Skaitmeninės teismo ekspertizės ir Kibernetinių nusikaltimų skyrių atstovai, taip pat įprastai įsimaišantys pagalbiniai darbuotojai ir nusikaltimų analitikai. Salėje kolegos draugiškai šnekučiavosi, kartkartėmis nuskambėdavo juokas, kai ką nors apkalbėdavo. Kiekvienoje komandoje — sava hierarchija, tad susirinkusieji jau pasidalijo mažesniais būreliais, kuriuose žmonės pusbalsiu kalbėjosi tarpusavyje.

— Mums reikės kavos, — nusprendė Rajenas. — *Daug* kavos.

— Arba poros greitų arklių, — pridūrė Filipsas.

— Ir sėkmė būtų ne pro šalį. Nagi, Frenkai, einam gaudyti blogiukų.

— Manau, galime kelis prikirpti, iki išvažiuosiu į mokyklą pasiimti vaiko, — atšovė Filipsas ir sodriai nusikvatojo, kai Rajenas pasižiūrėjo į jį taip, lyg būtų išdygusios trys galvos.

— Kas toliau? — griežtai paklausė, — atsivesi vaiką į darbą? Kepsi pyragus, pardavinėsi ir rinksi pinigus mokyklos sporto salei rekonstruoti?

— Tokia mintis man nešovė į galvą, — niūriai atsakė Filipšas, prisiminęs mokyklos loterijos bilietus, įkištus į krūtinės kišenę.

Rajenas įtariai pasižiūrėjo į kolegą ir žengė konferencijų salėn.

— Nebus jokių loterijų — nei piniginių, nei daiktinių, — metė per petį, palikęs Filipšą svarstyti, ar tik inspektorius su saviimi neturi rentgeno aparato.

Kai Rajenas prasiskynė kelią į priekį, per salę nuvilnijo kuždesys. Jį sutrikdė pavėlavusi policijos viršininkė Sandra Morison; moteris nukrypavo į salės galą, veltui bandydama likti nepastebėta — besistengdama atkreipė dar daugiau dėmesio. Paskui, kaip paprastai, ėmė šnarėti popierius, girgždėti kėdės, kai žmonės pasitempė savo vietose supratę, kad dalyvauja bosas.

— Gerai, pradedam, — tarė Rajenas žvaliu, lygiu balsu. — Pirmiausia noriu visiems padėkoti, kad taip greitai susirinkote. Kiekvienas turi darbų iki kaklo, todėl mažiausiai reikia ar norisi jo dar daugiau. Taigi tikiuosi, kad dirbdami koordinuotai ateityje išvengsime papildomo vargo.

Rajenas patylėjo, leisdamas įsisąmoninti jo žodžius, tada paėmė žymeklį ir ant baltos lentos didžiosiomis raidėmis užrašė operacijos, kuriai paskirtas vadovauti, pavadinimą.

— OPERACIJA „SARGAS“ — nauja iniciatyva, — paaiškino jis, vėl atsigręžęs į salę. — Dalis jūsų jau žino, kas tai yra, o tiems, kurie nežino, tuoj išdėstysiu esmę.

Jis atsirėmė į stalą salės gale ir išskėtė rankas.

— „SARGAS“ yra bendras policijos projektas, tad siekiant mūsų regione susidoroti su nauja organizuoto nusikalstamumo banga reikės dirbti su kolegomis iš Daramo ir Klivlando. Visi ži-

note, kad į sąvoką „organizuotas nusikalstamumas“ įeina vagystės su įsilaužimu, narkotikų platinimas, kibernetiniai, finansiniai nusikaltimai, prostitucija ir, be abejo, žmogžudystės, — vardijo jis, vis pasisukdamas į atitinkamas komandas. — Kiekviename policijos poskyryje grupės turės dalytis informacija, resursais ir suteikti prieigą prie aktyvių, baigtų ir įstrigusių tyrimų...

— Klausyk, bičiuli, nenoriu čiurkšti į tavo laužą, bet negi iki tol taip nedirbome?

Rajenas pasuko galvą ieškodamas, kas jį nutraukė, ir žvilgsnis susidūrė su didžiulį atsvorį turinčio, ketvirtą dešimtį pradėjusio vyro žvilgsniu. Šis pareigūnas buvo narkotikų prevencijos būrio detektyvas seržantas.

— Timas Galageris, taip?

— Detektyvas seržantas Galageris, — patikslino anas.

— Teisingai. Ką gi, seržante, malonu girdėti, kad atliekate savo darbą, lauksiu jūsų įžvalgų apie operacijos eigą, — šypsodamasis puse lūpų pasakė Rajenas. — Teigiate, kad ir dabar koordinuotai keičiatės informacija su kitais būriais? O aš turiu pareikšti, kad per daug bylų nepateisinamai velkasi, nes vienas padalinys nebendradarbiauja su kitu. Reikia dirbti išvien su operatyvininkais, kad užkardytume naują rūšį nusikal...

— Ane? O kas įsirašys į savo kvotą? Sunkių nusikaltimų skyrius? — pasišaipė Galageris.

— Visi, — atsakė Rajanas, neleidęs kolegai įsijausti. — Seržante, kalbame ne apie tai, kas gaus ženklelį. Jeigu pavyks pašalinti iš gatvės kelis platintojus ar, dar geriau, sužlugdyti tiekimą ir eliminuoti šaltinį, laimėsime mes visi ir žmonės, kuriems tarnaujame.

Jis atsistūmė nuo stalo ir kreipėsi į visą salę:

— Regione veikia nauja gauja, kuri darbuojasi ne tik poli-

cijos jurisdikcijos ribose. Susisiečiau su Nacionaliniu grafysčių ribų koordinavimo centru ir mane patikino, kad „smogiai“ vertinami kaip viena rimčiausių grėsmių bendruomenės saugumui ne tik mūsų regione, bet ir valstybės lygiu.

Rajenas pavadino gaują taip, kaip ji buvo vadinama gatvėje. Galingiausiai rajono gaujai vadovavo žmogus, neva gimęs Midlsbro. „Smogis“ — užgaulus slengo žodis, sugalvotas konkurentės futbolo komandos rėmėjų ir susijęs su gamyklų smogu, kabančiu to miesto gatvėse. Atrodė, kad gaujos galva prisitaikė vardą savo reikmėms.

— Mums patvirtinta speciali centrinės valdžios dotacija, — įsiterpė Morison, ir galvos pasisuko į viršininės pusę. — Ši operacija bus griežtų nacionalinių priemonių dalis, ir aš padarysiu viską, kad užtikrinčiau resursus, kurių prireiks darbui atlikti.

Rajenas dėkodamas jai linktelėjo.

— Patirtis parodė, kad geriausių rezultatų pasiekiame, kai dirbame kartu. Šiuo atveju svarbu ne tik susekti įtariamuosius ar pelnyti mėnesio pareigūno ženklelį, — pabrėžė jis. — „Smogiai“ — itin organizuota, gerai finansuojama gauja, kurios galva žaidžia ne pagal senas taisykles...

— Kadaise jie veikė Niukasle, Geitshede ir Sanderlande, — nenorom įsikišo Galageris. — Jie stumdavo savo prekę į klubus ir per sindikatą papirkinėdavo apsauginius. Šiandien pasiūla viršija paklausą, todėl jie stumdo narkotikus kaimuose, ir dėl to darosi itin bjauru. Kalbame ne vien apie kokainą; jie maišo pavojingus kokteilius iš visokio mėšlo, o mes jau nebespėjame reaguoti.

Rajenas linktelėjo sutikdamas, užgniaužė staigų, nevaldomą pyktį, kai pagalvojo apie panirusius į narkotikų liūną vyrus ir moteris. Šie grimzdavo vis giliau ir giliau, galiausiai mirdavo gatvėje ar kokuose nors prišnerkštuose nakvynės namuose, kur aptikdavo jis pats ar kas nors iš jo komandos.

— Prieš dvejus metus gaujai vadovavo broliai Mofos, o jauniausias brolis Džimis buvo jos lyderis, — prisiminęs tarė Rajenas. — Buvo brutalus, bet laikėsi savo kodekso. Kai Džimis mirė, Šiaurės Rytuose prasidėjo karas dėl teritorijos kontrolės, ir dabar mes tvarkomės su pasekmėmis. Suvešėjo kibernetiniai nusikaltimai, pinigų plovimas ir sukčiavimas, prekyba narkotikais šovė į viršų, ir, akivaizdu, mirčių, susijusių su gaujų nusikaltimais, skaičius tapo didžiausias per daugybę metų.

— Darosi vis sunkiau susekti pinigus, — įsiterpė pareigūnė iš Finansinių nusikaltimų tyrimo būrio, detektyvė inspektoriė Anika Seilam, su kuria ne kartą teko dirbti anksčiau. Nors ir tyliakalbė, Anika, žinojo Rajenas, buvo aukščiausios kategorijos detektyvė, turinti solidų nuveiktų darbų bagažą. — Jie vilioja vaikus dirbti tarpininkais, kad platintojams nereikėtų liestis prie pinigų. Pasiunčia dešimtmečius atlikti juodo darbo, paskui suranda kokio nors vargšo, pažeidžiamo žmogaus namus ir įsikrausto į juos.

— Gegutės principas, — pridūrė Galageris. — Įprastas reikalas.

Rajenas linktelėjo, paskui niūriai nužvelgė salę.

— Atsakomybė tenka mums, — tarė. — Mes privalome padaryti tam galą.

— Vos tik išrauni vieną piktžolę, kita išdygsta, — sumurmėjo pareigūnas iš Dorovės policijos būrio. — Šiandien „smogiai“, rytoj pasirodys kokie nors kiti.

Rajenas negalėjo ginčytis. Kartais pačiam tekdavo tramdyti nusivylimą ar naktį vartytis nuo šono ant šono neįstengiant suprasti, kodėl vieni žmonės siekia kančios ir destruktijos, o kiti plūša siekdami to išvengti. Jis vis dar nerado atsakymo į ši

klausimą, bet žinojo, kad nieko nedaryti — labai blogas pasirinkimas.

— Visad bus kas nors nauja, — atsakė jis. — Amžinai bus naujų piktžolių, kurias reikės išrauti, bet mes sutikome dirbti tokį darbą.

Jis kryptelėjo galva į žodžius, kuriuos buvo užrašęs ant lentos juodu žymekliu.

— Mes sutikome būti sargais.

Kol Rajenas kovojo su pasenusiu požiūriu ir vidaus politika, Džoana Vatson atsipeikėjo didžiulėje agonijoje.

— Mama? Ar girdi mane?

Jos vokai suvirpėjo, galva pasisuko dukters balso pusėn.

Ar jai viskas gerai? Ar ji girdėjo?

— Aš... aš girdžiu, — sunkiai pratarė.

— Mama! O, ačiū Dievui. Ačiū Dievui.

Džoana pramerkė akis ir iškart vėl užsimerkė, nes šviesa atsikiroje palatoje buvo netveriamai ryški.

— Užtrauk užuolaidas! — riktelėjo Selė ir servetėlė švelniai pavalė ašaras, ištryškusias motinai iš akių. — Mama? Užuolaidos jau užtrauktos. Pamėgink vėl atsimerkti.

Klausydama stipraus, valdingo dukters balso, Džoana kelis kartus sumirksėjo, ir aplink susispietę veidai išryškėjo.

— Kaip tu jautiesi? — paklausė sūnus Saimonas, atsisėdęs lankytojo kėdėje kitapus lovos.

— Viską skauda, — atsakė bandydama nuryti gerklėje įstrigusius pelenus.

— Paduok jai vandens, — pareikalavo Selė ir vos užgniaužė atodūsi, kai brolis nerangiai griebė ąsotį ir į puodelį kliūstelėjo

drungno vandens. — Gali surasti slaugytoją? Reikia pasirūpinti, kad suleistų vaistų nuo skausmo, mama kenčia.

Saimonas Vatsonas kažką burbtelėjo panosėje ir išėjo iš palatos, greičiausiai vykdyti sesers nurodymo.

Kai Selė atsisuko, veidas buvo apsimestinai linksmas.

— Tau taip gerai sekasi, — pasakė taisydama apklotą. — Gydytojai abejojo... sakė, kad tau atsipeikėti prireiks daugiau laiko. Bet pasakiau jiems, kad esi tvirta kaip jautis.

Jeigu Džoana ir abejojo, dirbtinai linksmas dukters veidas buvo geriausias atsakymas.

Alanas negyvas.

— Kaip tėtis? — prisivertė paklausti.

Selės akys prisipildė ašarų, ji papurtė galvą. Siekė sugniaužti mamos ranką, bet atitraukė savąją prisiminusi, kad nudegintas kūnas aptvarstytas.

— Jis... Tėtis neišgyveno gaisro, — išspaudė.

Džoanos akys sublizgėjo, sumaištis varžėsi su sielvartu, galiausiai moteris kimiai užsikūkčiojo. Graudžios aimanos atsimušė į tuščias ligoninės sienas.

Alanai.

O, Alanai.

Kaip tik tada Saimonas sugrįžo į palatą su slaugytoja ir vyriškiu. Džoana pažino, kad tai jos žentas Maiklas Emersonas.

— Gerai atrodai, Džoana, — sumelavo jis, kaip įprastai per daug savimi pasitikėdamas. — Netrukus važiuosi iš čia!

— Užsičiaupk, Maikai, — sumurmėjo Selė ir garsiai išsišnypštė nosį. — Tokiu metu niekam neįdomu banalybės.

— Tik stengiuosi nesunkinti situacijos, — gindamasis atsakė vyras.

— Nesunkinti? — suklusio Selė, ir jos veide susimetė raukšlės. — Šiek tiek užtrukai čia važiuodamas? Kas ši kartą? Spūstys? Maikas raustelėjo.

— Taip, beje, — patvirtino pamiršęs, kad jau įdienojo ir pikas seniai baigėsi. — Atvažiavau kaip tik galėjau greičiau.

Džoana pažvelgė į žentą pavargusiu žvilgsniu ir vėl pamatė neįsimintinus vidutinio amžiaus apkūnaus vyriškio, kuris be laiko prapliko, regis, vos po dvidešimt penktojo gimtadienio, bruožus. Vis dėlto Maikas buvo šeimos narys, o jai nieko nebuvo svarbiau už šeimą.

— Aš... aš bandžiau išvilkti Alaną, — teisinosi ji, — norėjau...

— Ššš, mama, neskaudink savęs, — ėmė raminti Saimonas, o tuo metu slaugytoja kažką veikė prie lašelinės šalia lovos. — Padarei viską, ką galėjai, kad išgelbėtum tėtį. Stebuklas, kad jį ištraukei ir pati likai gyva.

Džoanai rankos ėmė drebėti prisiminus, kaip sunkiai per liepsnas iš namo tempė sustingusį vyro kūną. Nosyje liko degančios medienos, svylančio plastiko ir...

Degančio kūno kvapas.

— Visada maniau, kad kasykla jį pražudys, — sukuždėjo taip tyliai, kad kiti vos girdėjo. — Trisdešimt metų šachtoje kasė anglis, dirbo pavojingą, sunkų darbą, bet kai kasyklą uždarė, supratau.

Ji nutilo.

— Ką supratai? — paklausė Selė.

— Supratau, kad jis mirs nuo girtuokliavimo.

Šeimos nariai susižvalgė nežinodami, ką pasakyti. Galiausiai tylą nutraukė Saimonas.

— Vis dar nežinia, nuo ko kilo gaisras, — pasakė jis. — Policija aiškinasi.

Džoanos mintys pakriko, nes ėmė veikti nauja vaistų dozė.

— Sakiau jam, kad būtų atsargus, — ištara veldama žodžius, — sakiau jam...

Ir nutilo, panirusi į užmarštį.

5 skyrius

Nortumbrijos policijos štabe, A konferencijų salėje Rajenas toliau atsakinėjo į klausimus apie biurokratinius tikslus ir vadovavimo grandines. Saulė spindėjo vis stipriau, kopdama į skliautą, žaliuzės buvo aklinai užtrauktos, kad netrukdytų pareigūnams dirbti. Padedamas nepatikimos oro kondicionavimo sistemos, karštis sukūrė unikalų patalpos aromata, kaip Filipisas vėliau pakomentavo, vertą atskiro baudžiamojo kodekso. Nors šiaip nelaimei jautrus smarvei, Rajenas skubėjo baigti diskusiją ir imtis to, ką laikė tikru policijos darbu.

— Tai kodėl šiai operacijai vadovauja Sunkių nusikaltimų skyrius? Mano nuomone, turėtų priklausyti Specialiųjų operacijų skyriui, — sugalvojo paklausti vienas gudragalvis.

Rajenas išliko ramus.

— Policijos viršininkė paprašė Sunkių nusikaltimų skyriaus — ir konkrečiai manęs — prisiimti atsakomybę už šią operaciją ne tik dėl to, kad rajone labai padaugėjo su gaujomis susijusių nužudymų, bet ir dėl to, kad yra sąsajų su keliomis mūsų archyvuose esančiomis bylomis, siekiančiomis Mofų laikus, — paaiškino jis, kalbėdamas apie ankstesnes gaujos centrinės figūras.

Jis atsivertė kartoninę aplanką ant stalo, ištraukė vieną išdintą vyro nuotrauką ir prisegė baltos lentos centre.

— Čia yra Polas Everšedas, gatvėje geriau žinomas Ludo vardu.

Iškart pasigirdo murmesiai atpažinus Ludą (už pravardę jis

turėjo būti dėkingas metakvalono* populiarumui devintajame dešimtmetyje) — liūdnei pagarsėjusį tipą. Šis buvo velionio Džimio Mofos dešinioji ranka ir, be daugybės ne tokių „šlovingų“ žmogžudysčių bei sunkių kūno sužalojimų, suvaidino pagrindinį vaidmenį organizuojant garsiausio šalies serijinio žudiko, Hakerio, pabėgimą. Nuo to laiko Ludas slapstosi ir jau daug metų yra vienas iš labiausiai ieškomų šalies nusikaltėlių. Kiekvienas salėje sėdintis pareigūnas tai žinojo, ir jeigu Polas susidėjo su „smogių“ gauja, statymai tik dar labiau išaugo.

— Mūsų informatoriai pranešė, kad jis pastebėtas Kosta Bravoje, — pasisakė detektyvas inspektorius Polas Koutsas. Jis buvo Galagerio viršininkas Narkotikų prevencijos būryje ir Rajenas pažinojo jį kaip švelnaus būdo, draugišką žmogų, visko mačiusį per trisdešimt savo tarnystės pajėgose metų.

— Jeigu ten ir lankėsi, jo Ispanijoje nebėra, — atsakė Rajenas. — Turime priežasčių manyti, kad Ludas prisidėjo prie vienos ar daugiau narkotikų prekiautojų žmogžudysčių čia, Šiaurės Rytuose.

— Aha, žinau, bet juk Everšedui užtenka proto nesirodyti šiuose kraštuose? — atšovė Koutsas. — Sutinki, kad jis neištirps-ta minioje? Bet kuris *faras* šimto mylių spinduliu iš matymo jį pažintų.

Rajenas linktelėjo. Tas tiesa: raumeningas, šešių pėdų penkių colių aukščio, šiurkščiu rauplėtu veidu Polas Everšedas sunkiai pamirštamas.

— Mes nežinome, kodėl Ludas grįžo, — prisipažino, — bet turime keletą liudininkų, pastebėjusių Polo apibūdinimą atitinkančią asmenį, susijusį mažiausiai su trimis nužudymais.

* *Quaalude* ir *Sopor* prekių ženklai — migdomasis raminamasis vaistas, 8—9 dešimtmečiais populiarius pramoginis narkotikas.

Rajenas akimis susirado Lauersoną, sėdintį pirmoje eilėje tarp Makenzi ir Filipso. Jeits nusprendė atsisėsti už jų, antroje eilėje.

— Detektyvas konsteblis Džekas Lauersonas iš mano komandos Sunkių nusikaltimų būryje buvo paskutinių trijų žmogžudysčių bylų vyresnysis tyrėjas, — pasakė inspektorius. — Dabar tie tyrimai pereis operacijai „Sargas“, todėl verta prisiminti, ką iki šiol pavyko atskleisti. Džekai?

Lauersonas persibraukė pirštais per plaukus, atsikėlė nuo nepatogios plastikinės kėdės ir atsistojo priešais salę.

— Dėkui, pone.

Nužvelgė draugus ir kolegas, kurie kantriai laukė, kol jis pradės, ir staiga pasijuto neturįs ką pasakyti. Gerklė skausmingai susigniaužė, kai perbėgusios per klausytojus akys sustojo ties Melane Jeits.

— Aš... a, dėkui, — pakartojo ir apsilaižė lūpas. — Pastarąją savaitę kartu su detektyvės konsteblys pareigas užimančia Melane Jeits vykdėme trijų, mūsų nuomone, susijusių nužudymų tyrimą. Kiekvienu atveju buvo rastas beveik arba visiškai nuogas žiauriai sumušto vyro kūnas pašalintomis dalimis, kurios padėtų identifikuoti asmenį, įskaitant pirštų galiukus. Kūnai ištraukti iš skirtingų sąvartynų. Kriminalistai nemano, kad kuri nors auka ten ir buvo nužudyta. Aptikta arba labai mažai, arba visai neaptikta DNR...

Jeits stebėjo kolegą suraukusi kaktą, ir Džekas ėmė užsikirstinėti.

— Nepaisant to, mums pavyko identifikuoti aukas, nes kadaise šie vyrai jau buvo susidūrę su policija. Pavyzdžiui, paskutinė auka, Danielis Heplas, pravarde Demonas, mums buvo gerai žinomas. Turėjo solidžią narkotikų laikymo ir platinimo istoriją,

apsunkintą smurtiniais ir kitais rimtais nusikaltimais, todėl be problemų galėjome apieškoti Heplo namus Vitli Bėjuje, vos tik buvo aptiktas jo kūnas. Manome, kad užpuolikas pateko pro galines duris, — buvo įstumtos į vidų. Sprendžiant iš kraujo pėdsakų rašto, kurį ištyrė teismo medikų komanda, Heplas užpultas virtuvėje.

— Svetimos DNR rasta? — paklausė Rajenas.

Lauersonas papurtė galvą.

— Deja, apieškoję neaptikome Polui Everšedui priklausančios DNR, kurios pavyzdį turime byloje ir galime palyginti. Bet apklausę kaimynus radome kelis liudininkus, pastebėjusius Ludo apibūdinimą atitinkantį vyrą, taip pat jį užfiksavo kelios kameros. Panašių liudininkų parodymų su kone identišku apibūdinimu gavome ir po kitų žmogžudysčių. Tačiau visi parodymai netiesioginiai.

Jeits laukė, kada Lauersonas paminės moteriškas kelnaites ir vienkartinį mobiliųjį telefoną, rastus Heplo namuose. Jie buvo esminė sąsaja, jungianti Danielį Heplą su Bobiu Singhu, turtingu verslininku ir filantropu, pagrįstai įtariamą esant vienu iš „smogių“ įkūrėjų, jeigu ne vieninteliu. Jie jau nustatė, kad telefonas priklausė Singho merginai Rošelei, kuri užmezgė su Heplu romaną prieš pastarojo mirtį. Kai prieš kelias dienas susekė tą moterį, ji klaikiai bijojo, kad Singhas išsiaiškino apie jų romaną ir užsakė pašalinti Heplą, tad ne mažiau nerimavo, kad ir jos laukia toks pat likimas. Pareigūnai vylėsi įtikinti Rošelę tapti jų komandos informatore, ir atrodo visai įmanoma, kad moteris sutiks.

Tik pastaruoju metu ji neatsiliepia telefonu.

Dar viena problema.

Jeits nieko nepasakė ir jai palengvėjo, kad Rajenas išgelbėjo ją nuo rūpesčio. Inspektorius, žinoma, buvo informuotas apie

jų tyrimo eigą, tačiau dabar svarbu pasidalyti visa informacija su kitais priskirtais pareigūnais.

— Ar aukos namuose buvo rastas paprastas telefonas su išankstinio apmokėjimo kortele?

Lauersonas perkėlė svorį ant kitos kojos, nes palei stuburą jau ėmė telktis prakaitas.

— Taip, pone. Heplo namuose rastas telefonas, bet tyrimas vis dar tęsiamas...

— Mobilusis priklausė suinteresuotam asmeniui, pone, — įsiterpė Jeits, vis dar negalinti suprasti, kodėl Džekas vengia apie tai užsiminti, nors operacijos sėkmė priklausė nuo skaidrumo. — Mes iš Heplo namų paėmėme asmeninius daiktus, kurie, manome, priklauso tam pačiam asmeniui, bet negalime to patvirtinti, nes neturime sutikimo paimti DNR mėginių.

Rajenas pritardamas sumurmėjo.

— Ar be to, kad savo noru suteiks DNR, šis mus dominantis asmuo ketina bendradarbiauti? — paklausė jis, žiūrėdamas į abu pareigūnus. — Kalbame apie įtariamąjį ar informantą?

Kai Džekas neatsakė, estafetę vėl perėmė Jeits:

— Mūsų darbinė teorija tokia: asmuo, tikėtina, nėra įtariamasis, bet gali būti naudingas tyrimui kaip informatorius. Dėl tos priežasties mes saugome paslapyje asmens vardą ir bet kokias išduoti galinčias detales.

— Suprantama, — atsakė Rajenas, susidomėjęs žvilgčiodamas tai į Džeką, tai į Melanę. — Dirbkite toliau, Jeits.

— Taip, pone.

Rajenas vėl pasisuko į neaišku kodėl prastai atrodantį Lauersoną.

— Ką dar gali papasakoti apie žinomus Heplo bendrinius? Kodėl manote, kad prie to prisidėjo Ludas?

Lauersonas atsigavo.

— Mes glaudžiai dirbame su kolegomis iš Narkotikų prevencijos būrio, — atsakė jis, linktelėdamas galva į kolegas Galagerį ir Koutsą, kurie sėdėjo salės pakraštyje, arčiausiai durų. — Mūsų žiniomis, Heplą su broliais Mofomis sieja seni ryšiai. Broliai nebedirba. Spėjame, kad buvo pašalinti iš verslo. Jeigu darysime prielaidą, kad už tai atsakingi „smogiai“, gana saugu spėti, kad Heplas perėjo dirbti jiems.

— Tai kam jį žudyti? — kažkas paklausė. — Jeigu Heplas buvo geras narkotikų prekeivis, pagarsėjęs ilgais ištikimybės metais, „smogiams“ jis būtų labai tinkamas. Kam žudyti, jei akivaizdžiai neperžengė ribų?

— Heplas žuvo maždaug tuo metu, kai į miestą grįžo cirkas, — įsiterpė Filipsas, galvodamas apie keliaujantį cirką, priklausiusį velioniui Samantos tėvui. — Po aštuonerių metų iš svetur sugrįžęs cirkas galėjo pasiūlyti naują tiekimo grandinę kiekvienam, kas sumastė plėsti verslą, — paaiškino visiems lėčiau mąstantiems.

— Arba kas planuoja atverti savo krautuvėlę, — spėjo Rajenas. — Dezertyravimas valdančiai gaujai nepatiktų.

— Pone, mes nežinom, ar Heplas planavo kurti savo verslą, — tarė Lauersonas, atsistodamas ant kitos pėdos, nes sužeistoji skausmingai pulsavo.

Rajenas tą judesį pastebėjo ir suraukęs antakius smakru parodė į tuščią kėdę.

— Sėskis, — tyliai pasakė.

Lauersonas nežymiai papurtė galvą:

— Dėkui, pone, galiu pastovėti.

— Vaikis teisus, — užgiedojo Galageris, savo niūriu balsu nutraukdamas bet kokius prieštaravimus. — Kol kas nesame įsi-

tikinę, kad Ludas nužudė Heplą, nesame tikri, kad taip nutiko dėl to, jog šis planavo atsiskirti. Viskas tik spėjimai. Jei atvirai, man panašu į aklagatvį.

Rajenas vėl švelniai jam nusišypsojo, tada iš aplanko ištraukė kitą nuotrauką, ši kartą daug jaunesnio, maždaug ketvirtą dešimtį pradėjusio vyro. Tai buvo išvaizdus ir prisiziūrintis vyriškis, it aukščiausios lygos futbolininkas, o tamsios, beveik juodos akys — daug mačiusio žmogaus.

Ir dariusio.

— Čia yra Balbiras Singhas, plačiau žinomas Bobio vardu, — paaiškino Rajenas, segdamas nuotrauką greta Ludo atvaizdo. — Gimė Midlsbro, charakteris formavosi jaunimo kolonijoje, į kurią nuolat pakliūdavo. Šiomis dienomis užsiima nekilnojamojo turto plėtra, statybomis, rizikos kapitalu... viskuo. Daug kur įmerkęs uodegą ir nemažai laiko per kviestines vakarienes skiria diskusijoms apie vaikų tvirkintojų reabilitaciją ir kaip svarbu niekada nenuleisti rankų dėl vadinamųjų „pagedusių obuolių“.

— Kaip jautru, — pastebėjo Filipas ir ėmė vynioti skubiosios pagalbos „Kit Kat“ batonėlį, kurį iki tol saugiai slėpė krūtinės kišenėje.

— Tikrai, — nutęsė Rajenas. — Toks žmogus negali neįkvėpti. Aišku, kol nesužinai, kad Singhas įtariamasis dalyvavimu įvairiuose nelegaliuose versluose, tokiuose kaip narkotikų platinimas ir prostitutija, nūdienė vergija ir prekyba seksu.

— Čia tik gandai, — įsikišo vienas inspektorius iš Dorovės būrio. — Turėjome atradę vieną, kuris sutiko kalbėti, deja, nieko neišėjo.

— Kodėl?

— Tėpė slides, — patraukė pečiais Prinsas, — pasipustė padus, sakykite, kaip patinka.

Rajenas suspaudė lūpas. Detektyvas inspektorius Teris Prin-sas buvo seno raugo pareigūnas, kuriam jokios įtakos nedarė mo-kymai apie įvairovę ar lygybę. Įspūdingas maždaug penkiasde-šimties metų vyras kilo karjeros laiptais dėl eilės sėkmingų slaptų operacijų pirmaisiais tarnybos metais. Deja, Rajenui beliko spė-lioti, ar dėl patirties atbuko tiek, kad prarado normalų empatijos lygį, kurio jis reikalavo iš sau pavaldžių pareigūnų.

— Pasipustė padus, kitaip sakant, dingo? — tyliai paklau-sė. — Sakyčiau, labai įtartina, kad žmogus, galintis suteikti naudingų žinių, staiga išnyksta. Ir nepamenu, kad apie tai būtų informuota mūsų komanda. Bet kadangi nutarėme dalytis infor-macija, tikiuosi, dienai baigiantis rasiu ataskaitą ant stalo?

Numanydamas, kad policijos viršininkė vis dar salėje, Prin-sas sunėrė ant krūtinės rankas ir šyptelėjo.

— Mielai pasitarnausiu.

Jausdamas, kad nuomonės išsiskiria, Galageris pasinaudojo proga įkišti savo trigraį.

— Jeigu Lauersono informatorius gali patvirtinti, kad nu-žudymai susiję su Singhu, tada eisis kaip per sviestą, — pasakė jis, prajuokindamas kelis kolegas. — Tačiau jei nepatvirtins, vis-kas, ką turime, tik spekuliacijos. Taip, gatvėse apkalba Singhą, bet gali būti, kad apie senus laikus, jei ką. Jis ir neslepia, kad yra vienas iš tų pasitaisiusių jaunuolių.

— Singhas — išskirtinė figūra, — pridūrė Koutsas šiek tiek atsargiai, nes klausėsi policijos viršininkė. Jeigu jie ketina pri-griebti tokį kaip Bobis Singhas, norėjo būti pirmasis, išsakęs savo susirūpinimą. — Singhas yra vietinių labdaros organizacijų glo-

bėjas, stato nebrangius būstus žmonėms, populiarius įvairiuose sluoksniuose...

— Būtent, ir visa tai gali būti tik širma, — neleido baigti Rajenas. — Ne pirmas, kuris susikūrė teisėtumo fasadą.

Jis vėl pasisuko į Finansinių nusikaltimų prevencijos būrį.

— Ar domėjotės Bobio Singho finansinėmis ataskaitomis? Būtų gerai žinoti jo pajamų šaltinius.

Detektyvė inspektorė Seilam linktelėjo, o paskui padarė grimasą.

— Kaip jau minėjo detektyvas inspektorius Koutsas, — prabilo ji, — ką sugebėjome sužinoti, tai kad Singhas turi teisėto verslo interesų didelio masto nekilnojamojo turto vystymo kompanijose, statybos įmonėse ir panašiai. Dauguma kompanijų — lengvatinio apmokestinimo, — su kartėliu pridūrė.

— Ar negalite giliau pasiknaisioti įmonės struktūroje? — paklausė Rajenas.

— Mielu noru, — atsiduso Seilam, — deja, be orderio giliau kapstyti negalime, o jį gauti, jei negalime nurodyti tiesioginės Singho ir žmogžudysčių sąsajos, bus sunku.

Ji atsiduso ir atsiprašydama pažvelgė į Rajeną.

— Galageris teigus, mums reikia liudininko.

Rajenas linktelėjo ir vėl pasisuko į savo detektyvus.

— Jeigu Singhas atsakingas už „smogių“ gaują, jis yra šio rajono kenkėjas, kurį turime eliminuoti. Bet jei nepavyks pagrįsti ryšio, negalėsime gilintis į jo kompanijos struktūrą ir finansinius dokumentus. Mums reikia skundiko, — tarė vėl atsigręždamas į Lauersoną. — Reikia informatoriaus.

Lauersonas liūdnai linktelėjo ir grįžo į vietą praradęs viltį, kad Rošelės temos bus išvengta.